

ВІДГУК

офіційного опонента

**на дисертаційну роботу Аль Атум Мохаммада Фаїз Ахмада
«Планування змісту м'яких проектів на основі сервісної моделі»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук
за спеціальністю 05.13.22- Управління проектами і програмами**

На основі вивчення дисертації Аль Атум Мохаммада Фаїз Ахмада загальним обсягом 219 та основним обсягом 140 сторінок, яка викладена російською мовою, та автореферату загальним обсягом 20 сторінок, який викладено українською мовою, встановлено наступне.

1. Ступінь актуальності обраної теми. У сучасному світі все частіше приділяється увага управлінню знаннями. Такі ж тенденції спостерігаються і в управлінні проектами. Тому на перший план виходить проблема планування змісту м'яких проектів, однією з вирізняльних ознак яких є врахування та розвиток компетентностей учасників проекту.

Проте сьогодні планування змісту таких проектів відбувається скоріш на інтуїтивному рівні та потребує розробки науково-обґрунтованих методів та практичних інструментів для досягнення визначених цілей. Це обумовлює актуальність застосування компетентностного підходу до визначення цінностей зацікавлених сторін проекту. Особливо це стосується певних видів м'яких проектів, серед яких можна виділити освітні, консультаційні, проекти у сфері ІТ тощо. Саме для них когнітивний дисбаланс при плануванні змісту проекту може привести до практично повного провалу продукту проекту на етапі експлуатації продукту.

При цьому важливим є не просто застосування компетентностного підходу для визначення відхилень між запланованими роботами та очікуваними цінностями споживачів продуктів проекту, а саме розробка механізмів врахування цінностей зацікавлених сторін на етапі планування змісту проекту, особливості планування змісту м'яких проектів, відмінні

характеристики м'яких проектів, тобто питання, на які ще не існує обґрунтованої відповіді. Це свідчить про актуальність дисертаційної роботи Аль Атум Мохаммада Фаїз Ахмада. Актуальність даної тематики для вищих навчальних закладів обґрунтовується й фактом проведення досліджень в межах науково-дослідницьких робіт кафедри управління проектами та прикладної статистики Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (БІ-2-11 «Кластерна модель діяльності з управління інноваційним розвитком соціально-економічної системи в умовах економіки знань»; ДН 02-15 «Теоретико-методологічні основи проектно- і процесно-орієнтованого управління на регіональному рівні безпечним функціонуванням і розвитком суб'єктів і об'єктів діяльності в умовах економіки знань, системних криз і гібридних загроз», номер державної реєстрації 0115U).

2. Новизна, обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основним науковим результатом є запропонований метод визначення параметрів компетентності як управлінської категорії м'яких проектів. В ньому вперше розроблені процедури коригування базового змісту проекту з урахуванням цінностей споживачів продукту за допомогою використання функції присутності при аналізі рангів компетентності, виявленні часових резервів. Цей результат відповідає рівню новизни «вперше».

Сутнісним підґрунтям методу визначення параметрів компетентності як управлінської категорії м'яких проектів є модель проекту як цілого з логічними взаємозв'язками між схематичною і сервісною моделями, яка описує тріадну сутність взаємозв'язку сервісної та схематичної моделей на стадії планування змісту проекту, що дає змогу враховувати вже на цьому етапі цінності майбутніх споживачів продукту проекту (рис.2.3, с.50). Логічним розвитком цієї холі стичної моделі стала модель планування змісту м'якого проекту на основі сервісної моделі (рис. 2.5, с.56), у якій з

урахуванням базових знань у сфері управління проектами, обґрунтовано визначальну роль компетентності на певних етапах планування змісту м'якого проекту. Ці дві моделі відповідають рівню новизни «удосконалено».

Для роз'яснення особливостей м'яких проектів як окремого класу у роботі запропоновано власне визначення терміну «м'який проект» та модель типової структури робіт м'яких проектів. Через введення нової класифікаційної ознаки – рівень формування компетентності споживача (за допомогою відомої моделі «Піраміди 3М») – виділено три типи м'яких проектів. Таким чином опис ключових відмінних ознак, що характеризують м'які проекти як окремий клас, та класифікація м'яких проектів відповідають рівню новизни «дістало подальшого розвитку»

Всі одержані результати є обґрунтованими та достовірними, що забезпечується коректним використанням загальнонаукових методів пізнання, а також спеціальних методів, зокрема, визначення параметрів компетентності за допомогою методів побудови функцій присутності, ранжування, нормування значень показників; методів графічного моделювання, аналізу та синтезу для виявлення відмінних ознак м'яких проектів.

3. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. За темою дисертації автором опубліковано сім статей у фахових виданнях, в тому числі одна стаття у спеціалізованому виданні, яке індексується в міжнародних науко метричних базах, та одна стаття в закордонному виданні. З опублікованих статей 6 є одноособовими, а одна підготовлена у співавторстві з науковим керівником. Додаткові публікації складають сім матеріалів наукових конференцій, одна з яких підготовлена у співавторстві з науковим керівником.

В цілому кількість та обсяг публікацій за темою дисертації відповідає вимогам до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового

ступеня кандидата наук, встановлених МОН України, і повністю розкривають її наукові положення.

Опубліковані праці не є тотожними між собою, присвячені розв'язанню задач дослідження та висвітлюють висновки та положення, які виносяться на захист. Внесок автора в кожен з робіт у співавторстві детально представлений в авторефераті (с.17,18 розділ «Список опублікованих робіт за темою дисертації»), що підтверджує самостійність проведеного ним дослідження та отримання відповідних результатів.

4. Значущість отриманих результатів для науки та практики. В роботі одержані результати, які мають наукове та практичне значення.

Отримані наукові результати характеризуються достатнім рівнем новизни і в сукупності поглиблюють (за рахунок двох результатів рівня новизни «удосконалено», двох - «дістало подальшого розвитку») та розвивають (за рахунок одного результату рівня новизни «вперше») теоретичні та методичні основи сутності планування змісту м'яких проектів на основі сервісної моделі. Теоретичні положення поглиблені шляхом визначення терміну «м'який проект», введення нової класифікаційної ознаки м'яких проектів, виділення трьох типів м'яких проектів; методичні - шляхом розроблення методу та моделей планування змісту м'яких проектів на основі сервісної моделі для забезпечення відповідності структури і тривалості пакетів робіт виявленим цінностям споживачів продукту (с.3 автореф.).

В практичному аспекті для проектно-орієнтованих суб'єктів господарювання, у діяльності яких м'які проекти займають лівову частку, найбільшу значимість мають методики та рекомендації, покладені в основу розробленої комп'ютерної програми «SoftScore» (с.14-15 автореф.).

Її застосування практично доводить гіпотезу автора щодо залежності тривалості пакету робіт від розкиду важливості компетентності, величини відхилення важливості компетентності від значення, яке задається сервісною моделлю діяльності продуктів-споживачів, та дозволяє раціоналізувати

коригування змісту м'яких проектів з урахуванням особливостей ціннісної орієнтації певної групи продуктів-споживачів. Це підтверджено актами про впровадження результатів дослідження в діяльність двох ВНЗ (Додаток Б дисертаційної роботи).

5. Основні зауваження до дисертаційної роботи зводяться до таких:

1. Автор розпочинає викладення матеріалу із застосуванням терміну «продукт-споживач» (с. 25), а тлумачення цього терміну в межах дослідження наводиться пізніше (с. 40).

2. Не досить зрозуміло, чи є тотожними поняття «особисто-компетентності компоненти продукту проекту» та «м'які компоненти продукту проекту».

3. Існують розбіжності у табл. 2.2 між описом дескриптора «Часові інтервали планування» та характеристиками рівня розвитку компетентності 8 (9 НРК). Перший вказує на довгострокове прогнозування, а другий – на середньострокове.

4. В описі наукового результату рівня «вперше», як і в меті дослідження, вказується на пріоритетність задоволення цінностей споживачів продукту м'якого проекту, але у тексті дисертаційної роботи не пояснюється, що саме автор розуміє під терміном «цінність».

5. У роботі вказується, що можливість практичного використання метода забезпечується його формалізацією та алгоритмізацією. Тому бажано було навести візуальне представлення алгоритму методу, який було реалізовано у програмному продукті «SoftScore» .

6. У меті дослідження вказується про необхідність розкриття сутності та теоретичного обґрунтування методу планування змісту м'яких проектів на основі сервісної моделі. Проте значна кількість припущень та практичних вимірювань, результати яких наводяться у дисертації, стосується освітніх проектів, як проектів з високим рівнем м'якості. Незрозуміло, як можуть

змінитися результати дослідження зі зміною рівня м'якості проекту та його функціональної спрямованості.

Однак слід відзначити, що наведені зауваження принципово не знижують наукову та практичну цінність роботи. З їх урахуванням робота характеризується єдністю змісту, що має внутрішню логіку та відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук як кваліфікаційної наукової праці.

6. Загальні висновки. Дисертаційну роботу Аль Атум Мохаммада Фаїз Ахмада «Планування змісту м'яких проектів на основі сервісної моделі» доцільно вважати завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису, і присвячена науковому обґрунтуванню розв'язання конкретної наукової задачі – наукового обґрунтування сутності планування змісту м'яких проектів на основі сервісної моделі.

Зміст дисертаційної роботи відповідає її темі. Актуальність теми, наукова новизна отриманих результатів і висновки, їх практичне значення не викликають сумнівів. Мета роботи досягнута за рахунок виконання поставлених в роботі завдань.

Дисертаційна робота оформлена з урахуванням вимог Державних стандартів України.

Автореферат дисертації розкриває основні її наукові та прикладні положення, рекомендації та висновки, за структурою та змістом є ідентичним тексту дисертації.

Основні наукові результати дослідження відповідають п.7 паспорту наукової спеціальності 05.13.22 – управління проектами і програмами, опубліковані у наукових фахових виданнях України, відображають особистий внесок здобувача у розв'язання наукової задачі роботи.

Дисертаційна робота за рівнем наукової новизни, якістю проведеного дослідження, достовірності й обґрунтованості отриманих висновків, теоретичною та практичною цінністю відповідає вимогам пп. 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 та інших нормативних актів МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор – Аль Атум Мохаммад Фаїз Ахмад заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами і програмами.

Доцент кафедри інтелектуальної
власності Національної
металургійної академії України,
кандидат технічних наук, доцент

Н.С.Рулікова

Вчений секретар НМетАУ,
проф.

О.Ю.Потап